

Først bliver man berømt, og så går man så gruelig meget igennem

Nekrolog over Peter Albrechtsen (1924 - 2003)

I 1960'erne fik dansk radioteater et nyt ansigt. I den dynamiske chef Jørgen Claudis regeringstid invaderede en horde af nye forfatternavne Studie 7 og forvandlede "Lytternes kongelige Teater" til en alternativ forsøgsscene. Siden har institutionen ikke set sig tilbage. Desværre.

Disse nye forfattere skrev stykker, der ikke alene imponerede den hjemlige andedams anmelderkorps, men som også hjembragte priser fra radiospilfestivaler ude i den store verden. Peter Albrechtsen var én af disse 60'erdebutanter, hvis stykker skabte begrebet "Die neue dänische Welle", og når det gjaldt opførelser i andre landes radiofonier, blev han den ubestridte topscorer. Men han adskiller sig fra de øvrige "bandemedlemmer" på flere punkter:

Først og fremmest, når det gælder genren. Hvor andre gjorde det enten i abstrakt modernisme eller fotografisk realisme, så skrev Albrechtsen noget så u-intellektuelt som sørgmuntre komedier! I enkelte af stykkerne stikker misantropen hovedet frem, men for det meste har han et lille skævt smil til overs for dårs-kaben i den verden, han kendte på egen krop, nemlig det private erhvervsliv i velfærdstresserne. For også på det punkt var Peter Albrechtsen anderledes. For det første var han ikke en universitetsuddannet forfatter i slutningen af tyverne, der efter et par udgivelser på små baggårdsforlag nu fægtede sig igennem som undervisningsassistent på et universitet. Da Albrechtsens første radiostykke "Forældremødet" havde premiere i 1962, da var han 38 og havde i 15 år været ansat i et olieselskab. Han var altså deltidsforfatter, ikke særlig ung og hverken intellektuel eller venstreorienteret, og igennem hele sin velmagtsperiode passede han samvittighedsfuldt sit arbejde som kreditchef i BP.

Albrechtsen var altså en atypiske 60'erdebutant, der takket være sin baggrund kunne introducere samfundsfænomener cirka ti år før, de blev almene. Allerede i 1963 behandlede han respektstøst fænomenet butikstyper i "Veninden", og da "Papbjerget" havde premiere i 1969, var det kun en lille kreds af virksomhedsledere, der kendte begrebet sensitivitetstræning og "team-building" for slet ikke at tale om telefonsex, praktiseret af travle koncernmedarbejders frustrerede koner!

De stærkes overlevelse i et erhvervsliv med omstrukturering og rationalisering og de private problemer og frustrationer, der følger heraf, var et tema Albrechtsen forfulgte både i "Papbjerget" og i "Retablering", der kom samme år samt i "Baglæns eller lille far Rasmussen og tidens gang" fra 1970.

Andre mindeværdige spil er det mørke misantropiske "Nedbrydning" (1966) og ikke mindst "Lykkens Brudgom" (1968), der blev hædret med Nordisk Radiospilpris og som fik et efterliv som dansk filmkomedie under navnet "Helle for Lykke". Men det største hit er uden tvivl "Pinsefrokosten" fra 1964, skrevet specielt til Maria Garland og Elith Pio, en veloplagt road movie for radio om to gamle på springtur fra De gamles By med kurs mod en fjern slægtning i forstæderne. Det er den mest genudsendte Albrechtsen-forestilling, og den der er hyppigst opført i andre radiofonier. I en tysk TV-udgave blev "Pfungstausflug" også en stor succes med tysk teaters store dame, Elisabeth Bergner i den ene hovedrolle.

I perioden 1960-1970 havde Peter Albrechtsen premiere på ni spil, der i alt blev spillet 25 gange i den periode. Flere af dem blev succeser rundt omkring i Europa, jerntæppelændende nærede en særlig forkærlighed for dem, og eet af dem nåede sågar til Sydafrika.

Radioteatrets chef og Albrechtsens store støtte Jørgen Claudi døde i 1971, og det blev begyndelsen til enden for Radioteatrets succesforfatter. Den nye ledelse var ikke nær så imponeret, og konjunkturerne i de socialrealistiske 70'ere gik bestemt ikke i retning af skæve komedier. Albrechtsen fik sværere og sværere ved at få antaget stykker, og fra 1977 var han med en enkelt undtagelse tavs som radiodramatiker. Han skrev flittigt videre, tekster til amatørscener og efterhånden en række barokke halv- og helbiografiske romaner på eget forlag ("Hund i kegler", "Familie-Potpourri", "Dreng uden far i gamle dage").

Personligt oplevede jeg Peter Albrechtsen som uhyre venlig og hjælpsom. Som gæst i min studiekreds i Dansk Blindesamfund holdt han forsamlingen i ånde en hel novemberaften i 1993, og da jeg senere i Danmarks Radio påbegyndte mit arbejde med at kortlægge Radioteatrets historie, stillede han sig beredvilligt til rådighed. Da jeg en strålende solskinsdag i sommeren 1996 besøgte ham i Holte med en Nagra-båndoptager, viste han sine mange herlige akvareller frem, og jeg fik indtryk af en stille livsnyder, for hvem familielivet betød meget. Over for mikrofonen var han generøs med sin tid, og hans herlige anekdoter gjorde sig godt i de færdige programmer. Han var ukrukket og uimponeret, når han talte om det tiår, hvor han var

een af Radioteatrets succesforfattere og lige så usentimental og resigneret over, at hans stjerne dalede, da nye vinde strøg gennem Rosenørns Allé.

I årene derefter havde jeg stor glæde af de hjemmetegnede kort, vi udvekslede, og der gik næppe et år, uden at der dumpede en ny Albrechtsen-bog ind ad min brevsprække, altid med en venlig dedikation.

Peter Albrechtsen døde 2. april i år af et hjertestop, 79 år gammel. Han blev den første af de betydelige 60'erdebutanter, der døde uden at have fået stykker gensudsendt i en menneskealder.

Jørgen Claudi gav nemlig sine "opdagelser" særlig fordelagtige genudsendelseshonorarer, og disse særaftaler, der dengang var til uvurderlig hjælp for debutanterne, blev senere til deres forbandelse, fordi det nu i mange år har været økonomisk uoverkommeligt at genudsende stykkerne efter disse honorarregler. Da ingen af Radioteatrets efterfølgende ledere har haft viljen og/eller evnen til at få disse regler ændret, ja så er store dele af 60ernes mest grænseoverskridende og succesrige forestillinger i realiteten båndlagt!

I et af mine programmer kommenterede han det selv: "Jeg vil da hellere tjene 10.000,- end at gå glip af 40.000,-". Han opnåede desværre at gå glip af rigtig mange beløb, ligesom lytterne medmindre de er over 50 er gået glip af rigtig mange vidunderligt barokke radiokomedier med en stor portion alvor i.

Jan Ole Nielsen, Lektor, cand.mag.